

VAN GOGH MUSEUM AMSTERDAM

Antwoordblad lespakket *Vincent van Gogh. De worsteling van een kunstenaar*

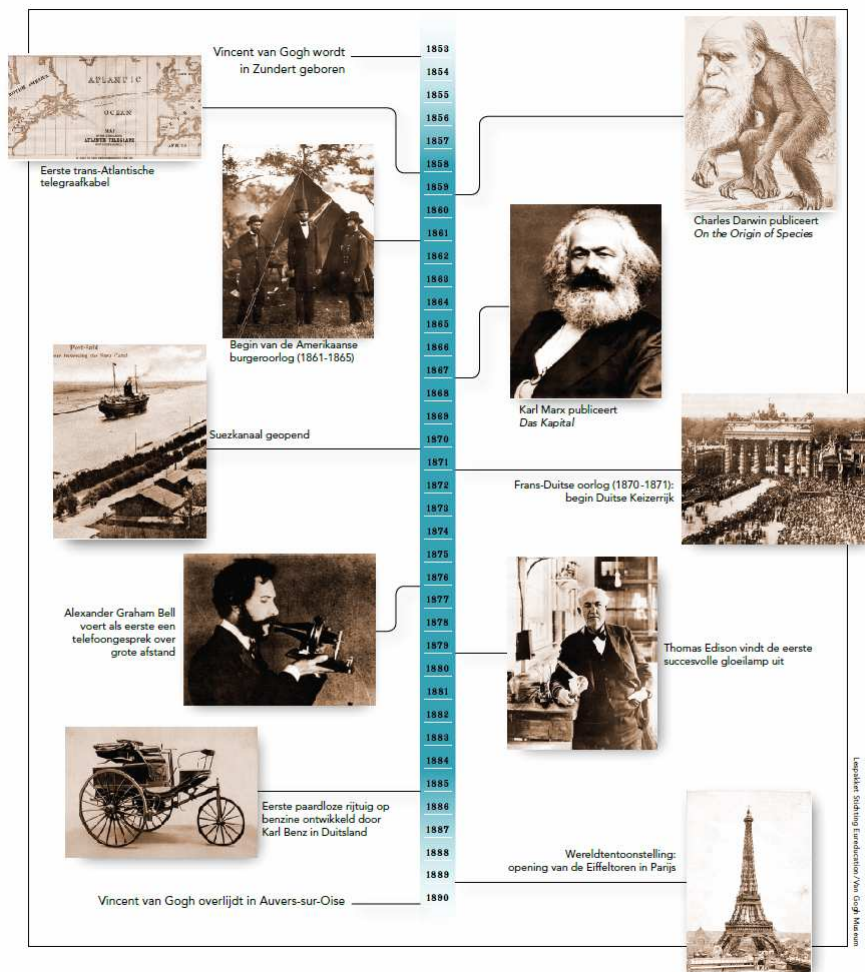
Het stripalbum over het leven van Vincent van Gogh kan op verschillende manieren in de les worden gebruikt. Het beeldverhaal leent zich prima als instap van een lessenserie over het leven en werk van één van Nederlands beroemdste kunstenaars.

Meer informatie over de kunstenaar: www.vangoghmuseum.nl

Opdracht 1

Deze opdracht richt zich op de chronologie van de gebeurtenissen in Vincents leven en plaatst de kunstenaar in de juiste historische context. De leerlingen ontdekken dat Van Gogh leefde in een periode waarin veel bijzondere gebeurtenissen plaatsvonden en uitvindingen werden gedaan. Aan de hand van deze opdracht kan met de leerlingen over dit gegeven van gedachten worden gewisseld in de vorm van een onderwijsleergesprek of discussievorm.

Antwoordmodel Tijd balk

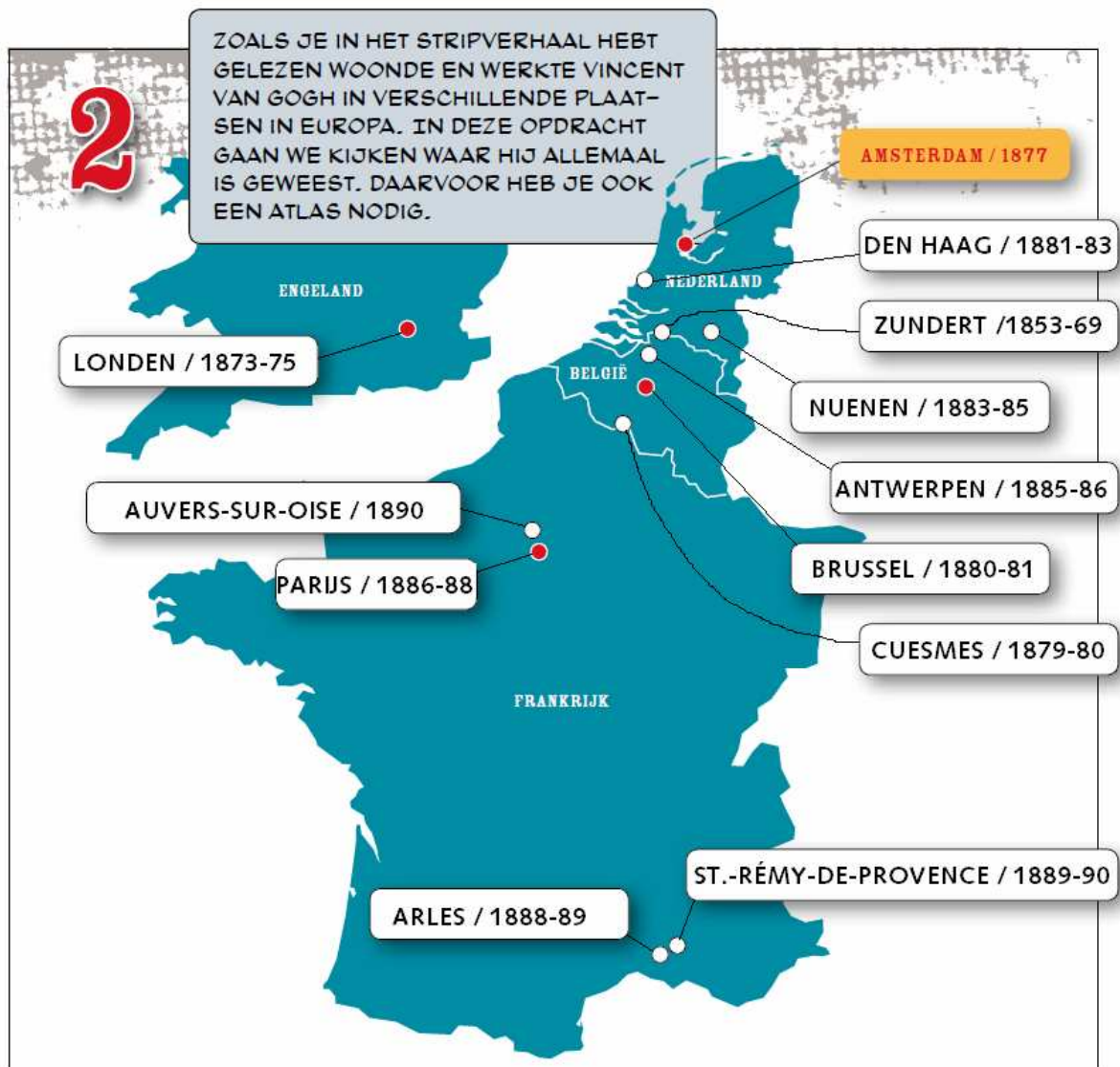

Opdracht 2

Met behulp van deze opdracht krijgen de leerlingen een beeld van een aantal van de plaatsen waar Vincent van Gogh is geweest. Ze gaan op zoek naar de juiste jaartallen en naar de meest voorkomende vervoersmiddelen in deze periode. Op deze manier krijgen de leerlingen een goede impressie over de reistijden. Ook wordt er in deze opdracht aandacht besteed aan de immigratie en wordt deze gekoppeld aan de hedendaagse maatschappelijke discussie rondom dit thema.

Antwoordmodel

A. / B.

Bij Den Haag is ook goed: 1872-73

Zundert: In deze periode verbleef Van Gogh ook op kostscholen in Zevenbergen en Tilburg.

Bij Parijs is ook goed: 1875-76

- C. Vincent kon gebruik maken van paard en wagen (koets, diligence), de trein en de boot. Ook reisde hij vaak te voet.
- D. Vincent van Gogh werkte (in Den Haag, Londen en Parijs tussen 1872 en 1876 – en tussen 1876 en 1880 op verschillende plekken) of kreeg geld van zijn broer (vanaf ca. 1880). De meeste mensen zouden waarschijnlijk zelf aan een inkomen moeten zien te komen. Het spreken van de taal zou noodzakelijk zijn.
- E. Nee, je kunt niet zomaar in een ander land gaan wonen. Als iemand in Nederland wil komen wonen, moet deze daarvoor een geldige reden hebben en een verblijfsvergunning aanvragen. Ook moet deze persoon een inburgeringstoets maken. Uitzondering betreft mensen uit andere EU landen.
- F. Immigratie betekent dat je vanuit een ander land het land binnenkomt, met de bedoeling er te gaan wonen. Integratie betekent dat iemand zich in een ander land aanpast aan de cultuur die bij dat land hoort. Als je bijvoorbeeld de taal goed spreekt, val je minder op als 'buitenlander'. Vincent van Gogh was een immigrant in Frankrijk, waar hij vanaf 1886 woonde. Hij sprak de taal en maakte er Franse vrienden.

Opdracht 3

Door een stamboom te maken krijgen de leerlingen inzicht in de belangrijke mensen rondom Vincent van Gogh. Vooral Vincents jongere broer Theo speelde een belangrijke rol in zijn leven. Theo zorgde er voor dat zijn broer een regelmatig inkomen had. Aan de hand van deze opdracht wordt de hedendaagse sociale zekerheid gekoppeld aan die uit de tijd van Vincent van Gogh.

Antwoordmodel

A.

- B. Tot 1880 had Vincent van Gogh verschillende banen. Hij verdiende zijn geld in de kunsthandel (1869-1876) en tussen 1876 en 1880 was hij o.a. assistent leraar, boekverkoper en prediker. Later kreeg Vincent geld van zijn broer Theo.
- C. Eigen mening.
- D. Theo steunde zijn broer Vincent financieel, maar ook geestelijk. Hij gaf Vincent geld voor zijn levensonderhoud en hij steunde hem in de keuze van het beroep van kunstenaar.
- E. Eigen mening. Mogelijk antwoord: Theo mocht zijn broer erg graag. Bovendien wilde hij dat zijn ouders zich geen zorgen om Vincent hoefde te maken. Later vond hij dat Vincent een goed kunstenaar was geworden en promoveerde hij het werk van zijn broer.
- F. In de tijd dat Van Gogh leefde kregen mensen geen uitkering van de sociale dienst. Ze waren op zichzelf of op familie aangewezen en soms kregen ze steun van de kerk.
- G. Eigen antwoord.

Opdracht 4

Deze opdracht richt zich op het kritisch vergelijken van de tekeningen uit het stripalbum met de originele schilderijen van Vincent van Gogh.

Antwoordmodel

A.

B. De leerling geeft en onderbouwt zijn/haar eigen mening.

De overeenkomsten en verschillen die kunnen worden genoemd houden onder meer verband met het kleurgebruik, de stijl, gezichtsuitdrukkingen, lichtval, andere achtergrond en dergelijke.

Opdracht 5

In deze opdracht staat de ziekte van Vincent centraal. Aan de hand van het stripverhaal hebben de leerlingen daarvan een indruk gekregen. De opdracht kan eventueel worden vervolgd met een discussie over de mogelijke redenen voor Van Goghs zelfmoord. Daarbij wordt een beroep gedaan op het inlevingsvermogen van de leerlingen.

Antwoordmodel

- Vincent vraagt zich in de strip af of hij krankzinnig is, maar de doktoren hebben hem gezegd dat hij aan *epilepsie* lijdt (pagina 3). Dokter Cachet maakt voor hem een middel tegen *depressie* (pagina 19).
- De tekenaar laat Vincent een aantal keren dingen zien die er niet zijn, hij laat hem praten met niet bestaande figuren en hij laat Vincents schilderijen tegen hem spreken. Op pagina 16 ziet Vincent demonen. Op pagina 23 spreken de bomen tegen hem, ziet hij figuren uit zijn tekeningen en ziet hij beelden uit zijn verleden. Op pagina 40 spreekt een aantal schilderijen tegen hem, net als op pagina 41. Op pagina 41 en 42 ziet hij 'de doodgraver'. Op pagina 44 praten een aantal portretten en schilderspullen tegen hem.
- Een doodgraver is iemand die overleden personen begraaft. Hij graaft het graf en maakt het ook weer dicht als de kist er in is neergelaten.
- De doodgraver vertelt Vincent hoe hij verder moet gaan om eindelijk door te kunnen breken als kunstenaar.
- De doodgraver belooft Vincent erkenning. Hij zegt dat zijn schilderijen in waarde zullen stijgen en dat hij zijn broer Theo zal kunnen terugbetalen.
- Het eerste offer dat Vincent brengt in de strip, is het afsnijden van een stuk van zijn linkeroor. Het tweede offer is zijn leven.

Opdracht 6

Antwoordmodel

REALISME Het zo precies mogelijk naschilderen van een onderwerp, zoals dat er in de werkelijkheid ('in het echt') uitziet.

JAPONISME De invloed van kunst uit Japan op de kunst van Westerse kunstenaars.

IMPRESSIONISME Door veranderend licht zien kleuren er steeds anders uit. Een impressionistisch kunstenaar kan een onderwerp dus alleen schilderen zoals hij dat op een bepaald moment ziet, en niet zoals iets precies is.

POINTILLISME Het schilderen met stippen in verschillende kleuren. Van afstand bekeken 'mengen' je ogen de kleuren.

Opdracht 7

Deze opdracht richt zich op de economische waarde van Van Goghs werk en op het 'waarom' daarvan. Ook wordt aandacht besteed aan het verschil in economische waarde tussen Van Goghs eigen tijd en de huidige periode.

Antwoordmodel

A. Eigen mening. Mogelijke antwoorden: Vincent van Gogh is een beroemd schilder; er worden geen nieuwe schilderijen meer gemaakt omdat de schilder niet meer leeft; Vincents schilderijen zijn niet zo heel vaak te koop; er zijn veel mensen die een schilderij van Van Gogh willen hebben; etc..

B. Eigen antwoord. Mogelijkheden: Vincent verkocht bijna geen schilderijen; Vincent was nog niet zo bekend en mensen kochten liever schilderijen van bekende schilders; de mensen waren nog niet gewend aan Vincents werk en vonden het nog niet mooi genoeg; etc..

C. Eigen antwoord. Mogelijkheden: de naam van de kunstenaar; is het schilderij beroemd of niet; de kwaliteit van het schilderij (is het goed geschilderd); de kwaliteit van het schilderij (is het schilderij in goede staat); is het zeker dat het ook echt door de kunstenaar gemaakt is; het gebruikte materiaal; de grootte van het schilderij; etc..

D. Eigen mening. Mogelijke antwoorden: zie vraag C.

E. Op pagina 39 en 44.

Opdracht 8

In deze opdracht vergelijkt de leerling een aantal zelfportretten van Vincent van Gogh met de figuur van Van Gogh in het stripverhaal. Ze benoemen daarbij minstens twee overeenkomsten en minstens twee verschillen. Vervolgens maakt de leerling een eigen zelfportret in de trant van Vincent van Gogh.

In de les kan deze opdracht worden vervolgd met een gesprek over de manier waarop Vincent zichzelf zo heeft afgebeeld, en welke gedachten en gevoelens misschien een rol speelden bij het maken van de zelfportretten.

Antwoordmodel

A. Eigen antwoord. Mogelijke overeenkomsten: Vincent draagt meestal een hoed; zijn haarkleur is rossig; hij is in het blauw gekleed; je ziet hem terwijl hij aan het schilderen is; etc.. Mogelijke verschillen: in het stripverhaal zie je Vincents figuur vaak helemaal en op de zelfportretten niet; in het stripverhaal zie je Vincent ook vanuit andere standpunten, bijvoorbeeld van achteren; in het stripverhaal is Vincent meer 'in beweging'; etc..

B. Eigen werk van de leerling.

Opdracht 9

Deze opdracht richt zich op een lied waarvoor Vincent van Gogh de inspiratiebron was: *Vincent*, van de Amerikaanse zanger Don McLean. De leerlingen hebben een computer nodig om het lied op internet op te zoeken en te kunnen beluisteren. De meeste versies op internet zijn ook voorzien van beelden.

In de opdracht krijgen de leerlingen op een andere manier informatie te verwerken die ze moeten zien te koppelen aan het werk van Van Gogh. Ook krijgen ze inzicht in de

redenen waarom de zanger een lied over deze kunstenaar heeft gemaakt. Afbeeldingen worden gezocht op het internet.

Antwoordmodel

- A. Eigen mening. Mogelijk antwoord: de zanger zingt op een rustige, vriendelijke/droevige toon over Vincent. De muziek is niet vrolijk, maar rustig; etc..
- B. Eigen mening. Mogelijk antwoord: de zanger zingt dat de wereld nog niet klaar was voor een kunstenaar als Vincent. Hij vindt dat de mensen Vincent niet goed begrepen toen hij nog leefde, en dat hij geestelijk veel heeft geleden.
- C. Eigen keuze. Mogelijke werken:

De sterrennacht (Museum of Modern Art, Acquired through the Lillie P. Bliss Bequest, New York)

Past bij het begin van elk couplet (*Starry starry night...*), want er is een sterrenhemel afgebeeld; een donkere lucht met sterren.

Korenveld met maaier (Van Gogh Museum, Amsterdam)

Past bij couplet 2 (... *morning field of amber grain*), want er is een korenveld afgebeeld met gele/oranje tonen.

Zonnebloemen (Van Gogh Museum, Amsterdam)

Past bij couplet 2 (... *flaming flowers that brightly blaze*), want er is een boeket afgebeeld in 'vlammende' (felle) kleuren.

Zelfportret (Van Gogh Museum, Amsterdam)

Past bij couplet 2 (... *reflect in Vincent's eyes of China Blue*), want op dit portret heft Vincent helder blauwe ogen.

Past ook bij couplet 4 (... *with eyes that watch the world and can't forget*), want de kunstenaar kijkt de toeschouwer heel indringend aan.

Opdracht 10

De leerlingen zoeken een schilderij van Vincent van Gogh en beschrijven dat aan de hand van een aantal vragen.

Antwoordmodel

A. Wisselende antwoorden mogelijk. Vaak: olieverf op doek, geschilderd met kwast/penseel en paletmes.

B. Eigen antwoord.

C. Wisselende antwoorden mogelijk. Hieronder enkele vragen ter ondersteuning.

Kleur: Welke kleuren zijn er gebruikt? Gebruikte Vincent complementaire kleurcombinaties, zoals geel met paars, blauw met oranje of rood met groen? Gebruikte Vincent ook warm-koud contrast, zoals de warme kleuren geel, oranje en rood tegenover de koude kleuren blauw, groen en paars?

Compositie: Hoe is het schilderij opgebouwd? Zijn er 'lijnen' zichtbaar? ('Diagonaalcompositie', 'Driehoekscompositie')

Ruimte: Hoe is het met de ruimte in het schilderij? Is er veel 'diepte' in te zien, of valt dat wel mee? Is er een horizon afgebeeld? Is er een duidelijke achtergrond, en is daar veel te zien, of juist niet?

Licht: Van welke kant komt het licht? Is er een lichtbron zichtbaar, zoals de zon, of een olielamp, of komt deze van 'buiten' het schilderij? Zijn er schaduwen te zien? Is er contrast tussen licht en donker?

Structuur: Kun je zien of het schilderij 'dik' of juist 'dun' ('glad') is geschilderd? Kun je de verfstreken zien? Zit er ritme in de verfstreken, of juist helemaal niet? (Dit onderdeel is het best zichtbaar wanneer het werk in het echt wordt bekeken.)

D. Wisselende antwoorden mogelijk.

E. Wisselende antwoorden mogelijk.

F. Eigen mening.